

911.

Na osnovu člana 24 stav 2 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list CG", broj 49/10) Ministarstvo kulture, donijelo je

PRAVILNIK

O BLIŽIM KRITERIJUMIMA I POSTUPKU ZA UTVRĐIVANJE KULTURNE VRIJEDNOSTI DOBRA

("Službeni list Crne Gore", br. 041/11 od 10.08.2011)

I OSNOVNE ODREDBE

XPredmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži kriterijumi i postupak utvrđivanja kulturne vrijednosti nepokretnih, pokretnih i nematerijalnih dobara.

Rodna senzitivnost

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu

II BLIŽI KRITERIJUMI ZA UTVRĐIVANJE KULTURNE VRIJEDNOSTI

Kriterijumi

Član 3

Kriterijumi za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra, saglasno članu 24 Zakona o zaštiti kulturnih dobara su: autentičnost, integritet, stepen očuvanosti, jedinstvenost i rijetkost u okviru svoje vrste, istorijski, umjetnički, naučni, arheološki, arhitektonski, antropološki, tehnički ili drugi društveni značaj.

Autentičnost i integritet

Član 4

Autentičnost dobra utvrđuje se kroz stepen prisutnosti originalnih i primarnih oblika ili pojava utvrđenih sa gledišta prirodne ili kulturne sredine u kojoj se dobro nalazi ili u kojoj je nastalo.

Integritet dobra utvrđuje se kroz jedinstvo funkcija i oblika koji postoje, vrše se i reprodukuju u dobru.

Stepen očuvanosti

Član 5

Stepen očuvanosti dobra utvrđuje se kroz njegovu cjelovitost, nivo očuvanosti, ugroženosti ili degradacije dobra, u odnosu na stanje dobra u vrijeme uspostavljanja zaštite kulturnog dobra, uzimajući u obzir i intervencije, koje su na dobru kasnije, legalno sprovedene.

Jedinstvenost i rijetkost u okviru svoje vrste

Član 6

Jedinstvenost dobra utvrđuje se kroz reprezentativnost dobra u svojoj vrsti, originalnost u odnosu na određeno područje ili vrijeme, tipičnost ili specifičnost oblika ili pojave, raritetnost, kao i kroz istorijske, geografske, genetske, ekološke, arhitektonske ili druge specifičnosti, karakterističnosti ili osobenosti.

Rijetkost dobra utvrđuje se kroz kvantitet u odnosu na vrstu, pojavu, procese, prirodnog ili graditeljskog oblika dobra u određenom prostoru i vremenu.

Značaj dobra

Član 7

Istorijski značaj dobra izražava se kroz mogućnost dokumentovanja razvoja ljudskog društva u cjelini, pojedinih kultura i civilizacija, pojedinih epoha, događaja i ličnosti iz bliže i dalje prošlosti, humanizacije ljudskih odnosa i čovjekove radne i životne sredine, skladnog razvitka nacionalnih kultura, njihove ravnopravnosti i međusobnog poštovanja kroz jačanje zajedništva i određivanje kulturnog i nacionalnog identiteta, veza građevine, cjeline ili područja sa istorijskom ličnošću ili značajnim događajem u istoriji.

Umjetnički značaj dobra izražava se kroz prisustvo izuzetne umjetničke ili estetske vrijednosti ili predstavlja vrhunska opšteprihvaćena dostignuća stvaralaštva svog vremena, što se odražava kroz, kvalitet obrade, kvalitet materijala, proporcije, kompoziciju, vrijednost detalja, vrijednost konstrukcije.

Naučni značaj dobra izražava se kroz mogućnost primjene fundamentalnih naučnih disciplina, kao i stepenom uloge i značaja određenog dobra u tumačenju i razvitku određene naučne discipline.

Arheološki značaj dobra izražava se vrijednošću i starošću dobra sa stanovišta arheologije i njenih kriterijuma.

Arhitektonski značaj dobra izražava se kroz vrijednost objekta, kroz pripadnost određenom arhitektonskom stilu, odnosno njegovom originalnom varijetetu i izvornom arhitektonskom izrazu iz određenog perioda i načina gradnje.

Antropološki značaj dobra je vrijednost izražena kroz fizičke osobine čovjeka, porijeklo čovjeka i njegov položaj među ostalim fizičkim bićima.

Tehnički značaj dobra je vrijednost izražena kroz umjetnost vještine, značaj oruđa i znanja proizvodnje koja se istorijski razvijala i koja čovječanstvu omogućava djelovanje na okolinu u svrhu sticanja materijalnih dobara kao i posebnost i osobenost metoda koje su se primjenjivale u nekom radu, zanatu, umjetnosti.

Drugi kriterijumi

Član 8

Pored kriterijuma iz člana 3 ovog pravilnika, kulturna vrijednost dobra može se utvrditi i na osnovu: starosti dobra, socijalno ekonomskog, značaja, ambijentalnog značaja, pejzažnog značaja, vaspitno obrazovnog značaja i osobenosti dobra.

Drugi društveni značaj

Član 9

Starost dobra utvrđuje se kroz njegov značaj u odnosu na vrijeme nastanka i trajanja dobra.

Socijalno ekonomski značaj dobra je vrijednost izražena kroz mogućnost korišćenja dobra u kulturne, zdravstveno rekreativne, turističke i druge svrhe, koje nijesu u suprotnosti sa suštinskim svojstvima dobra, primjenom i drugim značajem i funkcijom određenog dobra.

Ambijentalni značaj dobra je odnos oblika prema ostalim djelovima cjeline, značenje u strukturi i vizuri grada, objekata ili skupina objekata, koja je dio cjeline ili područja.

Pejzažni značaj dobra je vrijednost izražena u vizuri grada odnosno predjela, izražena stepenom atraktivnosti ugođaja i vizuelnim jedinstvom cjeline.

Vaspitno obrazovni značaj dobra je vrijednost izražena kroz mogućnost prezentacije vrijednosti dobra u cilju vaspitanja i edukacije, razvijanja pozitivnog odnosa prema duhovnoj i materijalnoj kulturi i svijesti o značaju kulturne baštine, kao i pozitivnog odnosa prema duhovnoj baštini.

Osobenost dobra

Član 10

Kriterijumi za utvrđivanje kulturne vrijednosti na osnovu osobenosti dobra, u odnosu na vrstu dobara kojoj pripada, utvrđuju se, i to za:

- 1) nepokretna dobra, na osnovu arheoloških, epigrafskih, istorijskih, memorijalnih, umjetničkih, etnoloških, arhitektonskih, građevinskih, urbanističkih, ambijentalnih, pejzažnih, tehničkih, ekističkih, socioloških, dokumentarnih i drugih osobenosti;
- 2) pokretna dobra na osnovu arheoloških, epigrafskih, antropoloških, numizmatičkih, heraldičkih, sfragističkih, falerističkih, istorijskih, memorijalnih, umjetničkih, etnoloških, tehničkih, arhivističkih, filatelističkih, kartografskih, bibliografskih, bibliofilskih, bibliotečkih, kinematografskih, kinotečkih, muzikoloških, fonografskih, fonotečkih, muzeoloških, muzejskih, kolekcionarskih, dokumentarnih i drugih osobenosti;

- 3) nematerijalna dobra na osnovu etnoloških, odnosno, folklorističkih, etnomuzikoloških, etnokoreoloških, filoloških, lingvističkih, odnosno fonetskih, fonoloških, morfoloških, leksikoloških, semantičkih, etimoloških, dijalektoloških, onomastičkih, odnosno toponomističkih i drugih osobnosti.

III POSTUPAK UTVRĐIVANJA KULTURNE VRIJEDNOSTI

Pokretanje postupka

Član 11

Postupak utvrđivanja kulturne vrijednosti pokreće se podnošenjem zahtjeva za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra, u pisanoj formi.

Zahtjev za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra podnosi se organu državne uprave nadležnom za zaštitu kulturnih dobara (u daljem tekstu: Uprava).

Prioritet u postupku utvrđivanju kulturne vrijednosti

Član 12

U postupku utvrđivanja kulturne vrijednosti, prioritet imaju dobra:

- 1) nad kojima je uspostavljena prethodna zaštita;
- 2) slučajna otkrića;
- 3) za koja se pretpostavlja da su od međunarodnog značaja;
- 4) koja su izložena riziku oštećenja, uništenja ili nestanka;
- 5) koja su od bitnog značaja za regulisanje odnosa ili realizaciju kapitalnih projekata.

Stručno tijelo za utvrđivanje kulturne vrijednosti

Član 13

Za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra Uprava, zavisno od vrste dobra, obrazuje jedno ili više stručnih tijela za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra (u daljem tekstu: Stručno tijelo).

Stručno tijelo ima tri člana, od kojih najmanje jedan član treba da imati naučno ili najviše stručno zvanje u određenoj djelatnosti zaštite kulturnih dobara.

Mandat članova Stručnog tijela traje dvije godine.

Način utvrđivanja kulturne vrijednosti

Član 14

Utvrdjivanje kulturne vrijednosti dobra, vrši se:

- 1) sakupljanjem, sređivanjem i obrađivanjem raspoloživih podataka i dokumentacije o dobru;
- 2) neposrednim uvidom u stanje dobra;
- 3) identifikacijom svojstava i osobnosti dobra, prema podacima iz dokumentacije i saznanja stečenih neposrednim uvidom;
- 4) istraživanjem dobra, odnosno vršenjem neophodnih dopunskih istraživanja, ukoliko ranija istraživanja nijesu bila dovoljna za utvrđivanje svojstava, osobnosti i značaja dobra;
- 5) utvrđivanjem predloga granica nepokretnog dobra i granice njegove zaštićene okoline;
- 6) analizom svojstava, osobnosti i značaja dobra i o tome zauzetim stručnim stavom;
- 7) kategorizacijom dobra;
- 8) definisanjem predloga mjera zaštite, namjene, načina čuvanja, održavanja i korišćenja dobra, a za nepokretno dobro i njegove zaštićene okoline.

Elaborat o utvrđivanju kulturne vrijednosti

Član 15

Elaborat o utvrđivanju kulturne vrijednosti dobra, sačinjava se u pet primjeraka i dostavlja Upravi, radi donošenja rješenja o utvrđivanju statusa, kulturno dobro.

Elaborat iz stava 1 ovog člana potpisuju svi članovi Stručnog tijela.

Elaborat o utvrđivanju kulturne vrijednosti dobra izrađuje se u analognoj i elektronskoj formi.

Shodna primjena

Član 16

Odredbe ovog pravilnika shodno se primjenjuju u postupku revalorizacije kulturne vrijednosti kulturnih dobara.

IV ZAVRŠNA ODREDBE

Član 17

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-1885

Cetinje, 29. jul 2011. godine

Ministar

Prof. Branislav Mićunović, s.r.